

Černomořská flota znovu v boji

Konflikt s Gruzii se poněkud nečekaně stal zkouškou ohněm pro plavidla postsovětské Černomořské floty. Poprvé došlo k boji hladinových plavidel mezi nástupnickými státy SSSR. Tento materiál je kompilátem všech dostupných pramenů a často protichůdných informací.

Do konfliktu s Gruzii byla kromě pozemích sil a letectva povolána také Černomořská flota (ČMF). Jejím úkolem bylo hlídání zakázané zóny (Total Exclusion Zone) vyhlášené v okruhu 50 námořních mil (nm) kolem hlavního přístavu Poti, pomoc utečencům a vysazování jednotek mírových sil.

Informace o zúčastněných jednotkách se různí. Podle části pramenů měly transport mírových sil na starosti výsadkové lodě Jamal, Saratov a Cesar Kunikov a dopravní loď General Rjabikov. Na hlídání zóny byly vyčleněny značné síly včetně křižníků Moskva, Kerč a Očakov a torpédoborce Smětlivij. Z menších plavidel se měly zúčastnit protiponorkové korvety Alexandrovec a Muromec, minolovka Turbinist, úderná korveta Miraž a raketonosné čluny R-239 a Ivanovec. Podle jiných pramenů byla eskorta složena z Moskvy a Smětlivého, protiponorkových korvet Povorino, Kasimov, Suzdalec, úderné korvety Miraž, jednoho raketonosného člunu, minolovky Turbinist a Vice-Admiral Žukov a několik pomocných plavidel. V rámci operace byla většina ze zúčastněných jednotek přesunuta

ze Sevastopolu do přístavu v Novorossijsku blíže ke Gruzii.

Protivníkem ČMF bylo slabé gruzínské námořnictvo a pobřežní stráž, které nepředstavovaly vážnější hrozbu. Jen dvě z 19 malých plavidel, kterými disponovaly, totiž byla schopná ohrozit jednotky ČMF. Prvním

byla vlajková loď floty, raketonosný člun Dioskuria o výtlačku 255 tun. Šlo o bývalý řecký člun Ipoploiarchos Batsis typu La Combattante 2, darovaný Gruzii v roce 2004. Vyzbrojen byl čtyřmi protilodními střelami MM.38 Exocet, dvěma 533mm torpédometry a dvěma dvojkanony ráže 35mm. Druhým byl člun

Raketonosný člun Dioskuria, vlajková loď gruzínské floty.

Tbilisi (ex ukrajinský Konotop a ještě předtím sovětský R-15) Projektu 206MR. Byla to sesesterská loď ruského člunu R-44, ale s původními zbraňovými systémy – 76mm kanonem, systémem AK-630M a dvěma protilodními ŘS P-15M Termit. Oba raketonosné čluny byly starší jednotky s protilodními střelami zastaralých typů, které papírově neměly šanci proti ruským plavidlům v oblasti. Zbytek floty, či spíše flotily, tvořily hlídkové čluny vyzbrojené nanejvýš malorážovými kanony. Nejasný byl technický stav všech plavidel, protože řada pramenů uvádí, že Gruzínci měli značné problémy s jejich údržbou.

K samotnému boji došlo 10. 8. 2008. Ráno toho dne vyrazilo uskupení plavidel ČMF

loděmi. Tato výstraha však nezabrala a protivník se nadále přibližoval.

Do akce byla tedy povolána korveta Miraž vzdálená 35 km od nepřítele s příkazem zničit ho. Okamžitě byly naprogramovány naváděcí hlavice ŘS systému P-120 Malachit a v 18:41 byla odpálena první raketa, následovaná o pár vteřin později druhou. Podle ruských tvrzení měl být cílem raketonosný člun Tbilisi (nebo podle části pramenů Dioskuria). Vše však naznačuje, že cílem byl ve skutečnosti hlídkový člun pobřežní stráže Georgy Toreli (ex PSKR-629) Projektu 205 (Stenka), vyzbrojený pouze dvěma starými 37mm kanony. První raketa zřejmě zasáhla trup nešťastného plavidla, druhá nástavby. Na obrazovkách radarů

námořnictva média, že žádná z jeho plavidel nebylo potopeno.

Celá akce měla dohru 12. 8. 2008, kdy bylo v přístavu Poti potopeno dalších šest plavidel gruzínského námořnictva a pobřežní stráže. Operaci měli údajně na svědomí příslušníci „Specnazu“. Na dostupných záběrech je mezi oběťmi vidět i raketonosné čluny Dioskuria a Tbilisi, což definitivně potvrdilo, že ani jeden z nich se nestal obětí korvety Miraž.

Ve spojitosti s bitvou se často uvádí, že křižník Moskva byl v jejím průběhu zasažen palbou gruzínských plavidel, na jeho palubě vypukl požár a musel odplout do Novorossijska. Z dostupných informací však není jasné, zdali se vůbec nacházel ve svazu plujícím

Korveta Miraž (Projekt 1234.1) prokázala, že stále právem patří k vysoce ceněným jednotkám, zejména pro svoji silnou výzbroj

z Novorossijsku za účelem vysazení 500 členů jednotek mírových sil v přístavu Suchumi v Abcházii. Součástí svazu byly výsadkové lodě Saratov a Cesar Kunikov a dvě plavidla eskorty – jedním z nich byla úderná korveta Miraž.

Gruzínci se rozhodli postavit na odpor a proti těmto plavidlům byla z přístavu Poti vyslána formace pěti rychlých člunů, jejichž cílem byly zřejmě výsadkové lodě. Přesná sestava plavidel vyslaných do akce není známa, ale dá se předpokládat, že se jí účastnily nejlepší jednotky námořnictva.

Střetnutí proběhlo ve večerních hodinách. Radary ruských plavidel poprvé detekovaly blížícího se protivníka v 18:39. Již o minutu později gruzínské čluny překročily stanovenou „kritickou vzdálenost“ (zřejmě myšleno dosah jejich protilodních střel) a z vlajkové lodi byl vyslán povel na Cesar Kunikov k provedení varovného výstřelu. Jedno z plavidel eskorty následně vystřelilo protiletadlovou ŘS, jenž dopadla do vody mezi gruzínskými

ruských plavidel bylo jasně vidět explozi člunu a poté byl radarový kontakt ztracen.

Protivník se však navzdory ztrátě jednoho plavidla neustále přibližoval; po krátkém vyčkávání vydal v 18:50 kapitán korvety Miraž příkaz ke změně kursu a k dalšímu útoku. Jako zbraň byl tentokrát vybrán PL raketový komplex Osa-MA v režimu proti hladinovým cílům. Jedna ŘS byla odpálena ze vzdálenosti 15 km (? – maximální uváděný dosah systému je jen 12 km) a zasáhla další gruzínský člun. Hořící plavidlo zpomalilo a snažilo se dostat z dosahu korvety. Až nyní se Gruzínci rozhodli zastavit útok, otočili se a odpulili zpět do Poti. Ruská plavidla nedostala příkaz k jejich pronásledování. V 19:28 se korveta Miraž vrátila na své místo ve formaci a podala hlášení o průběhu boje a spotřebě výzbroje.

Zajímavostí je, že hned na druhý den po boji informovalo velení gruzínského

do Suchumi, ani která zbraň měla poškození způsobit. Na nejasných záběrech křižníku Moskva v Novorossijsku po akci pořízených z velké dálky není vidět žádná poškození. Teprve čas ukáže zdali se nejedná jen o propagandistickou dezinformaci.

Je jisté, že se časem objeví novější a přesnější informace a k tématu se na stránkách ATM v budoucnu jistě vrátíme. Již v tomto čísle časopisu si však v rubrice Námořní technika můžete přečíst podrobný popis Černomořské floty Ruské federace doplněný o barevné kresby některých plavidel.

Ivan ZAJAC ■

Titulní foto: Korveta Projektu 1234 odpaluje protilodní střelu komplexu P-120 Malachit. Její bojová hlavice o hmotnosti 500 kg byla navržena k likvidaci mnohem větších plavidel než gruzínských člunů.

Foto: Vitalij Kostričenko, archiv
Kresba: autor

